

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TRAINING CONFERENCE

Poland - Spain – Slovakia

Nursing and midwifery in an interdisciplinary dimension in the face of contemporary challenges

February 19, 2021

on – line (BigBlueButton uwmelkbbb.edu.pl platform)

PROGRAMM ABSTRACTS

ORGANIZERS

- University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Collegium Medicum, School of Public Health, Olsztyn, Poland
- University of Murcia, Faculty of Nursing, Murcia, Spain
- Catholic University in Ružomberok, Faculty of Health Sciences, Ružomberok, Slovakia
- Polish Nursing Society, Branch in Olsztyn, Poland

SCIENTIFIC COMMITTEE

Chairman:

Sergiusz Nawrocki, Prof.

Members:

Ewa Dzika, Prof.
Jadwiga Snarska, PhD, DSc, Assoc. Prof.
doc. PhDr. Mgr. Helena Kadučáková, PhD
doc. PhDr. Mária Šupínová, PhD
Marzena Mikla, PhD
María Dolores Roldán Valcárcel, PhD
Ewa Kupcewicz, PhD
Olga Bielan, PhD
Stanisław Maksymowicz, PhD

ORGANIZING COMMITTEE

Chairman:

Ewa Kupcewicz, PhD

Members:

Katarzyna Kubiak, PhD
Grażyna Piwko, MSc
Elżbieta Araminowicz – Kierkło, MSc
Jowita Dubiel, MSc
Małgorzata Drężek-Skrzeszewska, MSc

PROGRAMM

11.45 – 12.00 **Registration**

12.00–12.15

Uroczyste otwarcie Konferencji / Conference opening ceremony

prof. dr hab. n. med. Sergiusz Nawrocki

PROREKTOR DS. COLLEGIUM MEDICUM
UNIwersytetu WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W OLSZTYNIE
VICE - RECTOR OF COLLEGIUM MEDICUM AT UNIVERSITY OF WARMIA AND MAZURY
IN OLSZTYN

WYKŁAD INAUGURACYJNY / INAUGURAL LECTURE

Kompetencje Pielęgniarki Zaawansowanej Praktyki w monitorowaniu pacjentów przewlekle chorych w Szpitalu Uniwersyteckim Virgen de la Arrixaca w Regionie Murcji w Hiszpanii / *Las competencias de la Enfermera Gestora de Casos en pacientes crónicos complejos en el Hospital Universitario Virgen de la Arrixaca de la Región de Murcia, España*

dr María Dolores Roldán Valcárcel (ES)

dr Marzena Mikła (ES)

12.15 – 14.15

Sesja 1. Interdyscyplinarna opieka nad człowiekiem w zdrowiu i chorobie Session 1. Interdisciplinary care for people in health and illness

Chairman: Ewa Kupcewicz, PhD (PL); doc. PhDr. Mgr. Helena Kadučáková, PhD (SK)

1. Koordynowana, interdyscyplinarna opieka nad dzieckiem w zakresie profilaktyki otyłości w Podstawowej Opiece Zdrowotnej / *Coordinated interdisciplinary childcare in the field of obesity prevention in Primary Healthcare*
Krystyna Piskorz – Ogórek (PL)
2. Zespół abstynencyjny u noworodka w praktyce klinicznej / *Neonatálny abstinenčný syndróm v klinickej praxi / Neonatal abstinence syndrome in clinical practice*
Helena Kadučáková, Mária Šupínová (SK)
3. Wybrane aspekty funkcjonowania rodzin/opiekunów osób przewlekle chorych przebywających w warunkach domowych / *Selected aspects of the families / legal guardians functioning of chronically ill patients staying at home*
Olga Bielan, Agnieszka Napieralska (PL)
4. Jakość życia pacjentów z chorobą niedokrwinną serca / *Kvalita života pacientov s ischemickou chorobou srdca / Quality of life in patients with ischemic heart disease*
Ižová Marcela, Krištofiková Erika (SK)
5. Komunikacja w chorobie nieuleczalnej i rzadkiej - wyzwania dla opieki / *Communication in an incurable and rare disease - challenges for care*
Stanisław Maksymowicz (PL)
6. Jakość życia pacjentów z rakiem jelita grubego długotrwale żyjących / *Kvalita života dlhodobo prežívajúcich pacientov s kolorektálnym karcinómom / Quality of life of patients with long-term colorectal cancer*
Mária Šupínová, Helena Kadučáková (SK)

7. Jakość życia pacjentów po zabiegach ortognatycznych / *Quality of Life Among Patients After Orthognatic Procedures*
Małgorzata Roman, Elżbieta Grochans, Krzysztof Dowgierd (PL)
8. Pozytywny i negatywny wymiar nastroju, zachowania pacjentów w zaawansowanym stadium demencji / *Pozitívna a negatívna dimenzia nálady, správania a chovania pacientov v štádiu pokročilej demencie / Positive and negative mood dimensions, behavior of patients in advanced stages of dementia*
Jana Lauková, Helena Kadučáková (SK)
9. Planowanie opieki położniczej u ciężarnej z cukrzycą w oparciu o raport AmbulATORYJNEGO Profilu Glikemii / *Planning Obstetric care for a pregnant woman with diabetes based on the Outpatient Glycemic Profile report*
Natasza Tobiasz-Kalkun (PL)
10. Rola położnej w opiece nad pacjentką z łożyskiem centralnie przodującym / *The role of a midwife in caring for a patient diagnosed with the central placenta praevia*
Jowita Dubel - Mikulska, Małgorzata Drężek – Skrzyszewska, Agnieszka Terska, Ewa Kupcewicz, Małgorzata Gielec (PL)
11. Wpływ episiotomii na jakość życia kobiet w połogu / *Influence of episiotomy on the quality of women's life in postpartum period*
Agnieszka Terska, Lidia Łojko, Jowita Dubel – Mikulska, Małgorzata Drężek – Skrzyszewska, Ewa Kupcewicz (PL)

14.15 – 15.15

Sesja 2. Pandemia Covid – 19 wyzwaniem dla służb medycznych **Session 2. Covid 19 pandemic - a challenge for medical professionals**

Chairman: Jadwiga Snarska, PhD, DSc, Assoc. Prof. (PL); dr Marzena Mikla (ES)

1. Pielęgniarki z 1 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Etku na polu walki z pandemią COVID – 19 / *Nurses from the 1st Military Clinical Hospital with the Polyclinic Independent Public Health Care in Lublin Branch in Etka on the battlefield with the Covid-19 pandemic*
Elżbieta Kierkło-Araminowicz, Grażyna Piwko, Beata Poręba, Ewa Baranowska, Ewa Kupcewicz (PL)
2. Szczepienie przeciwko Covid - 19 - Wyzwania etyczne / Očkovanie proti Covid – 19 – etické výzvy / *Vaccination against Covid – 19 – ethical challenges*
Mária Lehotská, Katarína Zrubáková (SK)
3. Poród domowy w warunkach pandemii Covid – 19. Alternatywne rozwiązanie / *Home childbirth during Covid - 19 pandemic. Alternative solution*
Małgorzata Drężek – Skrzyszewska, Jowita Dubel - Mikulska, Agnieszka Terska, Ewa Kupcewicz (PL)
4. Wyzwania dla systemu ochrony zdrowia w czasie pandemii Covid – 19 wywoływanej przez koronawirusa SARS-CoV-2 / *Healthcare Challenges during the COVID-19 pandemic caused by coronavirus SARS - CoV - 2*
Iwona Wołosewicz, Anna Szypliska (PL)
5. Rola personelu medycznego w fazie przedanalizy badań w kierunku COVID – 19 / *The role of health professionals in the pre-analytical phase of testing for COVID-19*
Anna Bieńkowska-Iwanik, Blanka Wolszczak-Biedrzycka (PL)

15.15 – 16.00

Sesja 3. Jakość życia zawodowego pielęgniarek i położnych **Session 3. Quality of professional life of nurses and midwives**

Chairman: Olga Bielan, PhD (PL); doc. PhDr. Mária Šupínová, PhD (SK)

1. System edukacji, zarządzanie i badania naukowe w pielęgniarstwie: doświadczenia hiszpańskie / *Sistema educativo, gestión e investigación en enfermería: la experiencia española / Educational system, management and research in nursing: the Spanish experience*
Marzena Mikla (ES)

2. Czynniki wpływające na wybór zawodu pielęgniarki / *Faktory ovplyvňujúce výber povolania sestry / Factors influencing the choice of the profession of nurse*
Jozef Babečka, Veronika Babečková Klimčíková (SK)
3. Związek samooceny globalnej z satysfakcją z życia w grupie studentów pielęgniarstwa w Polsce, Hiszpanii i Słowacji / *Relationship of global self-esteem with life satisfaction in the group of nursing students in Poland, Spain and Slovakia*
Ewa Kupcewicz, Elżbieta Grochans, Marzena Mikła, Helena Kadučáková, Marcin Jóźwik (PL, ES, SK)
4. Poszukiwanie wiedzy medycznej w Internecie – szansa czy zagrożenie? / *Internet as a source of medical knowledge – a prospect or a risk?*
Stanisław Orzechowski, Maria Gajewska, Barbara Balwa, Agata Orzechowska (PL,SE)

16.00 – 16.40

Sesja 4. Varia **Session 4. Varia**

Chairman: Ewa Dzika, Prof. (PL)

1. *Borrelia miyamotoi* – nowe zagrożenie dla zdrowia człowieka / *Borrelia miyamotoi - a new emerging risk for human health*
Katarzyna Kubiak, Małgorzata Dmityryjuk, Magdalena Szczotko, Hanna Szymańska, Ewa Dzika (PL)
2. Przypadek świądu pływaków wywołany przez *Trichobilharzia* spp. w północno-wschodniej Polsce / *Case report of swimmer's itch caused by Trichobilharzia spp. in north-east Poland*
Joanna Korycińska, Ewa Dzika (PL)
3. Wpływ inhibitorów pompy protonowej (IPP) i antagonistów receptorów histaminowych typu 2 (H2) na *Blastocystis* ST3 oraz wybrane mikroorganizmy mikrobioty jelitowej - badania in vitro / *Influence of Proton Pump Inhibitors (PPI) and Histamine Receptor 2 Antagonists on Blastocystis ST3 and Selected Microorganisms of Intestinal Microbiota in vitro*
Małgorzata Lepczyńska, Ewa Dzika, WenChieh Chen, Chien-Yu Lu (PL,TW)

16.40 – 17.00 **Dyskusja, podsumowanie i zakończenie Konferencji / Discussion, summary and conclusion of the Conference**

ABSTRACTS

INAUGURAL LECTURE WYKŁAD INAUGURACYJNY

Competence of Advanced Practitioner Nurse in monitoring chronically ill patients at Virgen de la Arrixaca University Hospital in the Region of Murcia, Spain

Kompetencje Pielęgniarki Zaawansowanej Praktyki w monitorowaniu pacjentów przewlekle chorych w Szpitalu Uniwersyteckim Virgen de la Arrixaca w Regionie Murcji w Hiszpanii

Maria Dolores RoldánValcárcel¹⁻³, Marzena Mikla^{4,5}

¹Department of Nursing, University of Murcia, Campus de Espinardo, Edificio 23, 30100 Murcia, Spain

²Murcian Institute of Biosanitary Research (IMIB), 30120 Murcia, Spain

³Virgen de la Arrixaca University Clinical Hospital, El Palmar, Murcia, Spain

⁴Department of Nursing, University of Murcia, Campus de Espinardo, Edificio 23, 30100 Murcia, Spain;

⁵Murcian Institute of Biosanitary Research (IMIB), 30120 Murcia, Spain

Introduction: The Advanced Practitioner Nurse (APN) in Spain fulfills the criteria and standards established (internationally) by the ICN. This model was introduced in response to the changing environment and the increased need for care for patients with chronic diseases, enabling nurses to manage the case-care. The competencies of APN are - case management, the right to diagnose and prescribe medications. Case management is the "referral to care" of other services who support the system, prescribe drugs and have the right to admit patients to the hospital. The new competences for APNs are: the need for diagnostic tests, monitoring of patients with chronic diseases and multi-drug conditions, palliative care, and care for patients dependent on social care and healthcare.

Aim: To present the Function of the Case Management Nurse in the monitoring of chronically ill patients. The functions of the Case Management Nurse are:

- Provision of care
- Comprehensive needs assessment: motivational conversation + accompanying the process + telephone monitoring
- Planning, coordination and activation
- Recruitment + Care Planning + Admission and Discharge Planning + Inter-institutional Coordination + Multidisciplinary Team Coordination
- Support, facilitation and promotion
- Interdisciplinary practice + Information + Communication + Registration of nursing practice
- Involvement
- Commissions + working group + preparation of guides
- Education, training and information
- For patients + for healthcare professionals
- Research

- Scientific publications + research projects
- Assessment and monitoring
- Structure + Processes + Results + Improvement cycles

Wstęp: Pielęgniarka Zaawansowanej Praktyki (APN) spełnia w Hiszpanii kryteria i normy ustanowione (na szczeblu międzynarodowym) przez ICN. Model ten został wprowadzony w odpowiedzi na zmieniające się otoczenie i zwiększenie zapotrzebowania na opiekę pacjentów z chorobami przewlekłymi, umożliwiając pielęgniarkom zarządzanie przypadkiem – opieką. Kompetencje przypisane tej pielęgniarce to - zarządzanie przypadkami i prawo do diagnozowania i przepisywania leków. Zarządzanie przypadkiem to „kierowanie do opieki” innych usługodawców, którzy wspierają system swoimi świadczeniami, ordynowanie leków i prawo do przyjmowania pacjentów do szpitala. Nowe kompetencje dla pielęgniarek APN, to: zapotrzebowanie na testy diagnostyczne, monitorowanie pacjentów z chorobami przewlekłymi i wielolekowością, opieka paliatywna, oraz opieka nad pacjentami zależnymi od opieki społecznej i opieki zdrowotnej.

Cel pracy: Przedstawienie Funkcji Pielęgniarki Zarządzającej Przypadkami w monitorowaniu pacjentów przewlekle chorych.

Funkcje Pielęgniarki Zarządzającej Przypadkami to:

- Zapewnienie opieki
- Kompleksowa ocena potrzeb: rozmowa motywacyjna + towarzyszenie podczas procesu + monitoring telefoniczny
- Planowanie, koordynacja i aktywacja
- Rekrutacja + planowanie opieki + planowanie przyjęć i wypisów + koordynacja między instytucjami + koordynacja zespołu wielodyscyplinarnego
- Wsparcie, ułatwienie i promocja
- Praktyka interdyscyplinarna + informacja + komunikacja + rejestrowanie praktyki pielęgniarskiej
- Zaangażowanie
- Komisje + grupa robocza + przygotowanie przewodników
- Edukacja, szkolenie i informacja
- Dla pacjentów + dla pracowników służby zdrowia
- Badania naukowe
- Publikacje naukowe + projekty badawcze
- Ocena i monitorowanie
- Struktura + procesy + wyniki + cykle doskonalenia

Session 1. Interdisciplinary care for people in health and illness

Sesja 1. Interdyscyplinarna opieka nad człowiekiem w zdrowiu i chorobie

Neonatal abstinence syndrome in clinical practice

Neonatólny abstinenný syndróm v klinickej praxi

Helena Kadučáková¹, Mária Šupínová²

¹Katedra Ošetrovateľstva, Fakulta Zdravotníctva, Katolícka Univerzita v Ružomberku, Slovakia, e-mail: helena.kaducakova@ku.sk

²Katedra Ošetrovateľstva, Fakulta Zdravotníctva, Slovenská Zdravotnícka Univerzita so sídlom v Banskej Bystrici, Slovakia

Introduction: Neonatal abstinence syndrome (NAS) is a generalized multisystem group of withdrawal symptoms resulting from a sudden discontinuation of the child's contact with substances that the mother kept using during her pregnancy. The dominant manifestations are mainly in the central nervous system.

Aim: The aim is to map the clinical manifestations in newborns with NAS.

Methods: a case study was used to collect empirical data. The secondary methods were observing, interviewing the medical staff, and analyzing the health documentation of newborns. The research sample consisted of newborns with a NAS medical diagnosis.

Results: Based on an analysis of the health of newborns, we found that NAS affects all body organ systems and thus negatively affects and prolongs the adaptation.

Keywords: newborn, needs, neonatal abstinence syndrome, FNASS score

Úvod: Neonatólny abstinenný syndróm (NAS) je v literatúre popisovaný ako generalizovaná multisystémová skupina abstinenných príznakov, ktoré sú výsledkom náhleho prerušenia kontaktu dieťaťa s látkami, ktoré matka počas tehotenstva užívala. Dominantné prejavy sú najmä v oblasti centrálnej nervovej sústavy.

Cieľ: zmapovať klinické prejavy u novorodencov s NAS.

Metodika: na realizáciu cieľa bola použitá metóda kazuistiky. Informácie sa získavali pozorovaním, rozhovorom so zdravotníckym personálom, analýzou zdravotnej dokumentácie monitorovaných novorodencov a FNSS skóre (Finnegan neonatal abstinence scoring systém). Výber novorodencov pre prípadovú štúdiu bol zámerný - novorodenec s lekárskou diagnózou NAS.

Výsledky: na základe analýzy zdravotného stavu je možné konštatovať, že NAS vplýva na všetky systémy tela a negatívne ovplyvňuje a predlžuje proces adaptácie novorodencov.

Kľúčové slová: novorodenec, adaptácia, abstinenný syndróm, FNASS skóre

Selected aspects of the functioning of families / carers of chronically ill people staying at home

Wybrane aspekty funkcjonowania rodzin/opiekunów osób przewlekle chorych przebywających w warunkach domowych

Olga Bielan¹, Agnieszka Napieralska¹

¹Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, e-mail: agnieszka.napieralska@student.uwm.edu.pl

Introduction: When treating sick people at home, we often focus on their problems, forgetting about their families' problems. Like the sick, they need time to get used to the situation and prepare to care for them.

Objective: Understanding selected aspects of the functioning of the families of chronically ill people staying at home.

Material and methods: The study group consisted of 426 adult caregivers of chronically ill people staying at home. They participated in the study voluntarily in the period from February 11, 2020 to February 14, 2021. The method was a diagnostic survey with an original questionnaire, the Generalized Self-Efficiency Scale and the Multidimensional Scale of Perceived Social Support.

Results: For the majority of respondents, caring for the sick is a physical and mental burden (80%). Half of the respondents care for the patient 24 hours a day and do not have time to rest. Although most of the respondents assess their effectiveness in terms of care as positive, they would like to receive help from other people in 80% of cases. The most problematic for the respondents is the change of body position and hygiene. 84% of respondents look for tips on caring for their patients on the Internet.

Conclusions: Families confirm the needs for everyday functioning in the care they provide. Research also confirms the need to support them, especially through social media, and to help another person in their care.

Keywords: family functioning, home care, chronically ill, care problems, expectations

Wprowadzenie: Lecząc osoby chore w domu, często skupiamy się na ich problemach, zapominając o problemach ich rodzin. Podobnie jak chorzy, potrzebują oni czasu, by oswoić się z tą sytuacją i przygotować do opieki nad nimi.

Cel: Poznanie wybranych aspektów funkcjonowania rodzin osób przewlekle chorych przebywających w domu.

Materiał i metody: Grupę badanych stanowiło 426 dorosłych opiekunów osób przewlekle chorych przebywających w domu. Uczestniczyli oni w badaniu dobrowolnie w okresie 11.02.2020-14.02.2021 r. Metodą był sondaż diagnostyczny z autorskim kwestionariuszem ankiety oraz Skalą Uogólnionej Własnej Skuteczności i Wielowymiarową Skalą Spostrzeganego Wsparcia Społecznego.

Wyniki: Dla większości badanych osób opieka nad chorym jest obciążeniem fizycznym oraz psychicznym (80%). Połowa badanych sprawuje całodobową opiekę nad chorym i nie ma czasu odpocząć. Mimo iż większość badanych ocenia swoją skuteczność w zakresie opieki pozytywnie, to chciałyby w 80% przypadków otrzymać pomoc od innych osób przy jej wykonywaniu. Badanym największe problemy sprawia zmiana pozycji ciała i zabiegi higieniczne. 84% badanych szuka wskazówek dotyczących opieki nad chorym w Internecie.

Wnioski: Rodziny potwierdzają potrzeby w zakresie funkcjonowania codziennego w sprawowanej opiece. Badania potwierdzają też konieczność ich wsparcia zwłaszcza przez media społecznościowe oraz pomoc drugiej osoby w sprawowanej przez nich opiece.

Słowa kluczowe: funkcjonowanie rodzin, opieka domowa, przewlekle chory, problemy w opiece, oczekiwania

Quality of life of patients with ischemic heart disease

Kvalita života pacientov s ischemickou chorobou srdca

Marcela Ižová¹, Erika Krištofiková²

¹Catholic University in Ružomberok, Faculty of Health, Ružomberok, Slovakia, e-mail: marcela.izova@ku.sk

²Nemocnica AGEL Třinec-Podlesí a.s., Czech Republic

Cardiovascular diseases are among the most common diseases in today's population. One of the diseases that belongs to this group is ischemic heart disease. Its chronic course often results in patients' disability, which significantly worsens their quality of life. The aim of the work was to evaluate the quality of life of patients with ischemic heart disease. We chose a standardized questionnaire as a quantitative method of data collection. The questionnaire was provided to patients in the period from December 2019 to January 2020, at the Central Military Hospital SNP Ružomberok - University Hospital and Kysucká Hospital with a polyclinic in Čadca. From the results of the survey, we came to the conclusion that the quality of life of patients is significantly limited by their illness. The physical condition of patients is limited in their daily activities. Mentally, the impact of the disease is manifested mainly by feelings of depression, fatigue and exhaustion. The nurse is able to assess the quality of life and use adequate interventions to improve this quality.

Keywords: ischemic heart disease, quality of life, functional condition, mental burden

Social isolation. Kardiovaskulárne ochorenia patria k najčastejším ochoreniam dnešnej populácie. Jedným z ochorení, ktoré patria do tejto skupiny je ischemická choroba srdca. Jej chronický priebeh má často za následok invaliditu pacientov, čím sa výrazne zhoršuje ich kvalita života. Cieľom práce bolo zhodnotiť kvalitu života pacientov s ischemickou chorobou srdca. Ako kvantitatívnu metódu zberu údajov sme si zvolili štandardizovaný dotazník. Dotazník bol sprostredkovaný pacientom v období od decembra 2019 do januára 2020, v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP Ružomberok - FN a Kysuckej nemocnici s poliklinikou v Čadci. Z výsledkov realizovaného prieskumu sme dospeli k záveru, že kvalita života pacientov je značne obmedzovaná ich ochorením. Fyzický stav pacientov obmedzuje v aktivitách bežného denného života. Po psychickej stránke sa prejavuje vplyv ochorenia hlavne pocitmi depresie, únavy a vyčerpania. Sestra je schopná zhodnotiť kvalitu života a použitím adekvátnych intervencií túto kvalitu aj zlepšiť.

Klíčové slová: ischemická choroba srdca, kvalita života, funkčný stav, psychická záťaž, sociálna izolácia

Communication in an incurable and rare disease - challenges for care

Komunikacja w chorobie nieuleczalnej i rzadkiej - wyzwania dla opieki

Stanisław Maksymowicz

Katedra Psychologii i Socjologii Zdrowia oraz Zdrowia Publicznego, Collegium Medicum, Szkoła Zdrowia Publicznego, UWM w Olsztynie, Polska, e- mail: stanislaw.maksymowicz@uwm.edu.pl

Rare diseases pose a particular challenge to health systems. They concern narrow groups of patients, while the systems are interested in a rather broad population. They are also often genetic and incurable, or their treatment is very expensive. The rare disease is also associated with numerous problems: long diagnosis, uncertainty related to it, uncertainty as to the further management, and scarce information on the disease and treatment.

The key moment is, of course, the diagnosis, which is the central theme analyzed in the presented study, devoted to communicating bad news to patients with ALS. The experience of diagnosing a rare disease, in particular an incurable, is a life-changing event for patients. It is also a challenge for carers and medical staff. Research in this area shows that although there are special procedures for reporting unfavorable information and dealing with such a group of patients, they are not always applied. As a result, information about the diagnosis and the entire process of communication with patients does not run in a way that could eliminate serious psychological and social effects.

The presentation discusses the results of original study with ALS patients, a review of other studies, and proposes recommendations regarding the communication and care process for patients with rare and incurable diseases. They mainly include: 1) expanding the knowledge of specialists on rare diseases and redirecting the patient to the appropriate center / specialist, 2) the use of braking the bad news protocols, 3) communication training for medical staff, paying attention to empathy, 4) psychological support for patients, caregivers and staff related to the transmission of the diagnosis, 5) developing a treatment plan, even if it is a palliative treatment, 6) staying in touch with the patient despite the exhaustion of symptomatic treatment options.

Keywords: rare diseases, braking the bad news, communication

Choroby rzadkie są szczególnym wyzwaniem dla systemów ochrony zdrowia. Dotyczą bowiem wąskich grup pacjentów, tymczasem systemy interesują się raczej szeroką populacją. Są też często genetyczne i nieuleczalne, albo ich leczenie jest bardzo drogie. Choroba rzadka wiąże się ponadto z licznymi problemami: długą diagnostyką, niepewnością z tym związaną, niepewnością co do dalszego postępowania, skąpyimi informacjami na temat choroby i leczenia.

Momentem kluczowym jest oczywiście diagnoza, stanowiąca centralny motyw, który poddano analizie w prezentowanym badaniu, poświęconym przekazywaniu niepomyślnej informacji pacjentom z SLA. Doświadczenie diagnozy choroby rzadkiej, w szczególności nieuleczalnej, jest dla chorych zdarzeniem, które zmienia ich życie. Stanowi również wyzwanie dla opiekunów oraz personelu medycznego. Badania prowadzone w tym obszarze pokazują, że choć istnieją specjalne procedury przekazywania niepomyślnych informacji i postępowania z taką grupą chorych, nie zawsze są stosowane. Przez co informacja o diagnozie i cały proces komunikacji z chorymi nie przebiega w sposób, który mógłby niwelować poważne skutki psychologiczne i społeczne.

W wystąpieniu przedstawione zostały wyniki własnego badania z chorymi na SLA, przegląd innych badań oraz zaproponowano propagacyjne rekomendacje dotyczące procesu komunikacji i opieki nad chorymi na rzadkie i nieuleczalne choroby. Obejmują one przede wszystkim: 1) poszerzenie

wiedzy specjalistów nt. chorób rzadkich i przekierowanie pacjenta do odpowiedniego ośrodka/specjalisty, 2) stosowanie protokołów przekazywania niepomyślnej informacji, 3) szkolenia z komunikacji dla personelu medycznego, zwracające uwagę na empatię, 4) wsparcie psychologiczne dla pacjentów, opiekunów i personelu związane z przekazywaniem diagnozy, 5) opracowywanie planu leczenia, nawet jeśli jest to leczenie paliatywne, 6) pozostawanie w kontakcie z pacjentem mimo wyczerpania możliwości leczenia objawowego.

Słowa kluczowe : choroby rzadkie, przekazywanie niepomyślnej informacji, komunikacja

Quality of life of long-term surviving patients with colorectal cancer

Kvalita života dlhodobo prežívajúcich pacientov s colorektálnym karcinómom

Mária Šupínová¹, Helena Kadučáková²

¹Katedra ošetrovateľstva, Fakulta zdravotníctva, Slovenská Zdravotnícka Univerzita so sídlom v Banskej Bystrici, Slovakia, e-mail: maria.supinova@szu.sk

²Katedra ošetrovateľstva, Fakulta zdravotníctva Katolícka, Univerzita v Ružomberku, Slovakia

Introduction: The number of long-term surviving patients with colorectal cancer (CRC) is growing. Their quality of life is rarely examined.

Objective: The objective of this study was to assess health-related quality of life (HRQoL) in long-term surviving patients with CRC and determine demographic and clinical correlations that significantly affect HRQoL of the patients.

Methods: 162 long-term CRC survivors in the Slovak Republic were contacted through self-help groups. The condition for inclusion in the sample was at least three years of survival after diagnosis of CRC and termination of the treatment. The patients filled-in two questionnaires of the European Organisation for Research and Treatment of Cancer: QLQ - C30 and QLQ – CR 29.

Results: The analysis of the results shows statistically significant correlations between sex and Fatigue (SFA) ($p=0.011$) and Insomnia (SL) ($p=0.005$). Significant correlations between age and Role functioning (RF2) ($p=0.041$) and Nausea and vomiting (NV) ($p=0.011$) have been shown. There are significant correlations between age and the following scales: Body image (BI) ($p=0.023$), Anxiety (ANX) ($p=0.011$), Sexual interest (SEXF) ($p=0.006$), Financial difficulties (FI) ($p=0.015$) and Dyspareunia (DYS) ($p=0.034$). None of the scales correlate with disease duration.

Conclusion: The quality of life in the study group was not affected by the duration of survival. The quality of life scales are affected by age and sex of the respondents.

Keywords: Quality of life, colorectal cancer, long-term surviving, HRQoL QLQ - C30

Úvod: Počet dlhodobo prežívajúcich pacientov s rakovinou hrubého čreva a konečníka (CRC), sa zvyšuje. Kvalita ich života je len zriedka predmetom skúmania.

Cieľ: Cieľom štúdie bolo vyhodnotiť kvalitu života súvisiacu so zdravím (HRQOL) u pacientov dlhodobo prežívajúcich s CRC a určiť biografické a klinické korelácie, ktoré významne ovplyvňujú HRQOL pacientov.

Metódy: Bolo oslovených 165 dlhodobo prežívajúcich pacientov s CRC v SR, prostredníctvom svojpomocných skupín. Podmienkou pre zaradenie do súboru bolo minimálne trojročné prežívanie po stanovení diagnózy CRC a ukončení liečby. Pacienti vyplnili dva dotazníky European Organisation for Research and Treatment of Cancer QLQ - C30 a QLQ – CR 29.

Výsledky: Z analýzy výsledkov vyplývajú štatisticky významné korelácie vplyvu pohlavia a škál únava (SFA) ($p=0,011$) a insomnia (SL) ($p=0,005$). Boli dokázané významné korelácie vplyvu veku a škály fungovanie role (RF2) ($p=0,041$) a nauzea a vomitus (NV) ($p=0,011$). Významné korelácie s vekom majú škály Body image (BI) ($p=0,023$), Anxiety (ANX) ($p=0,011$), Sexualita (SEXF) ($p=0,006$), finančné ťažkosti (EMB) ($p=0,015$) a bolesť pri pohlavnom styku (DYS) ($p=0,034$). S dĺžkou ochorenia žiadna zo škál nekoreluje.

Záver: Kvalita života dlhodobo prežívajúcich po CRC je uspokojivá. Nie je ovplyvnená dĺžkou prežívania. Škály kvality života sú ovplyvňované vekom a pohlavím respondentov.

Kľúčové slová: Kvalita života, rakovina hrubého čreva a konečníka, dlhodobo prežívajúci, HRQoL QLQ - C30

Quality of life after orthognathic surgery

Jakość życia pacjentów po zabiegach ortognatycznych

Małgorzata Roman¹, Elżbieta Grochans², Krzysztof Dowgierd³

¹Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy, Olsztyn, Polska, e-mail: gosia1907@onet.eu

²Pomorski Uniwersytet Medyczny, Szczecin, Polska

³Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn, Polska

Introduction: Physical appearance affects all areas of human life, from education to dealing with the law and social interaction. Skeletal dysfunction of the facial part has a negative effect on the personal and social status of some patients. Therefore, people with dental abnormalities of the face, orthognathic treatments are offered to improve their quality of life.

Aim: The aim of the study was to assess the quality of life of patients after orthognathic surgery.

Methods: It was carried out using the diagnostic survey method. Author used own and standardized research tools: author's questionnaire and SF-36 quality of life questionnaire. Research has been conducted in the period from August 2018 to September 2019. The research group consisted of patients aged from 16 to 25 who had orthognathic bimaxillary surgery performed at the Head and Neck Surgery Department with the Maxillofacial Surgery Subdivision at the Provincial Specialist Children's Hospital in Olsztyn, at least six months before the survey.

Results: Patients who had orthognathic surgery rarely used professional psychological or pedagogical care, it was more often social support for informal groups. The need for access to professional psychological care was evidenced by the respondents' better assessment of the quality of life in the component of physical than mental functioning. Social functioning was rated highly. The quality of life in individual domains depends on sociodemographic variables, such as place of residence and education, as well as on the medical variable of hospitalization.

Keywords: quality of life, orthognathic surgery, SF-36 quality of life questionnaire

Wprowadzenie: Wygląd fizyczny wpływa na wszystkie obszary życia ludzkiego od edukacji po postępowanie z prawem i społeczne interakcje. Dysfunkcja szkieletowa części twarzowej ma niekorzystny wpływ na stan osobisty i społeczny niektórych pacjentów. Dlatego osobom z dento-nieprawidłowościami twarzy oferowane są zabiegi ortognatyczne w celu poprawy ich jakości życia.

Cel: Celem badania była ocena poziomu jakości życia pacjentów po zabiegach ortognatycznych.

Metody: Eksplorację zrealizowano z zastosowaniem metody sondażu diagnostycznego. Wykorzystano narzędzia badawcze własne i standaryzowane: ankietę autorską oraz kwestionariusz oceny jakości życia SF-36. Badania zostały przeprowadzone w okresie od sierpnia 2018 roku do września 2019 roku. Grupę badawczą stanowili pacjenci od 16 do 25 roku życia, po zabiegu ortognatycznym dwuszcękowym wykonanym w Oddziale Chirurgii Głowy i Szyi z Pododdziałem Chirurgii Szczękowo-Twarzowej w Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym w Olsztynie, minimum pół roku przed ankietyzacją.

Wyniki: Pacjenci poddawani zabiegom ortognatycznym w niewielkim stopniu korzystali z profesjonalnej opieki psychologicznej czy pedagogicznej, częściej było to wsparcie społeczne nieformalnych grup. O potrzebie dostępności do profesjonalnej opieki psychologicznej świadczyła lepsza ocena przez respondentów jakości życia w komponentcie funkcjonowania fizycznego niż psychicznego. Wysoko zostało ocenione funkcjonowanie społeczne. Jakość życia w poszczególnych domenach jest zależna od zmiennych socjodemograficznych, takich jak miejsce zamieszkania oraz wykształcenie, a także od zmiennej medycznej, jaką jest hospitalizacja.

Słowa kluczowe: jakość życia, zabieg ortognatyczny, kwestionariusz oceny jakości życia SF-36

Pozitívna a negatívna dimenzia nálady, správania a chovania pacientov v štádiu pokročilej demencie

Positive and negative dimension of mood, behaviour and conduct of patients in the late stage of dementia

Jana Lauková¹, Helena Kadučáková²

¹ Szu v Bratislave, Fakulta zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, Slovakia

² Katedra ošetrovateľstva, Fakulta Zdravotníctva Katolícka, Univerzita v Ružomberku, Slovakia, e-mail: helena.kaducakova@ku.sk

Introduction: The purpose of the study was to evaluate the non-verbal behaviour and conduct of the selected subjects in the late stage of dementia at the specified place and in the specified time.

Method: QUALID scale was used (Quality of Life in late-stage Dementia Scale) a posudzovacia škála SM – EOLD (Symptom Management at the End-of-Life in Dementia). The research set was comprised of 109 patients located in the DSS of the Central Slovakia region. 55 % of them were men, 45 % of them were women. The average age was $72,72 \pm 14,12$ years. 61,47 % (n67) of the patients had a hard stage of dependency.

Results: The average value of the Comfort domain was $14,77 \pm 4,60$; the average value of the Discomfort domain was $15,45 \pm 4,79$. Low positive and high negative dimension of mood and behaviour was found out. The average QUALID score reached 30,22 and it is statistically much higher than the upper level of 24,3. The P test value, 1,693.10⁻¹³, is much lower than the importance level of 1%. We confirmed the statistic dependency between the QUALID and SM-EOLD. The coefficient values of 0,3 - 0,5* were expressed as the medium dependency in the items (fear, anxiety, breathlessness) in the limits of 0,5 - 0,7** of the large dependency in the items (depression, disconcertion, refusal of care) and values in the limits of 0,7 - 0,9*** of very strong dependency in the item (pain).

Conclusion: The survival of patients in the hard dementia stage with non-verbal manifestations cannot be considered as better than the identical researches in this domain.

Keywords: quality of life, hard dementia, QUALID, SM-EOLD, patient

Úvod: Cieľom štúdie bolo zhodnotiť nonverbálny prejav správania a chovania vybraných subjektov v štádiu pokročilej demencie v danom mieste a čase.

Metóda: Bola použitá škála QUALID (Quality of Life in late-stage Dementia Scale) a posudzovacia škála SM – EOLD (Symptom Management at the End-of-Life in Dementia). Výskumný súbor tvorilo 109 pacientov umiestnených v DSS Stredoslovenského kraja. Z nich bolo 55% mužov, 45% žien. Vekový priemer bol je $72,72 \pm 14,12$ roka. 61,47% (n67) malo ťažký stupeň závislosti.

Výsledky: Priemerná hodnota domény Komfort bola $14,77 \pm 4,60$; priemerná hodnota domény Diskomfort bola je $15,45 \pm 4,79$. Bola zistená nízka pozitívna a vysoká negatívna dimenzia nálady a chovania. Priemerné skóre QUALID malo hodnotu 30,22 je štatisticky významne väčšie ako horná hranica 24,3. P hodnota testu, 1,693.10⁻¹³, je výrazne menšia ako hladina významnosti 1%. Potvrдили sme štatistickú závislosť medzi QUALID a SM-EOLD. Hodnoty koeficientu 0,3 - 0,5* boli vyjadrením strednej závislosti v položkách (strach, úzkosť, dušnosť) hodnoty v hraniciach 0,5 - 0,7** veľkej závislosti v položkách (depresia, znepokojenie, odpor voči starostlivosti) a hodnoty v hraniciach 0,7 - 0,9*** veľmi veľkej závislosti v položke (bolesť).

Záver: Prežívanie pacientov v štádiu ťažkej demencie prejavujúce sa nonverbálnym prejavom nemôžeme považovať za lepšie v porovnaní s identickými výskumami v tejto oblasti.

Kľúčové slová: kvalita života, ťažká demencia, QUALID, SM-EOLD, pacient

Obstetric care planning in the pregnant woman with diabetes based on the Ambulatory Glycemic Profile report

Planowanie opieki położniczej u ciężarnej z cukrzycą w oparciu o raport Ambulatoryjnego Profilu Glikemii

Natasza Tobiasz-Kalkun

Midwifery Department, Collegium Medicum, School of Public Health University of Warmia and Mazury in Olsztyn; Polish Federation for Education in Diabetology, e-mail: n.tobiasz-kalkun@uwm.edu.pl

Today's continuous glycemic monitoring devices along with their software have revolutionized the approach to diabetes management. The use of these devices provides the opportunity to easily compile results and visualize complex glycemic data. The Ambulatory Glucose Profile (AGP) is a licensed and standardized outcome report that allows assessment of one of the key parameters of metabolic control in diabetes which is "time in range".

The purpose of this study is to present the feasibility of using the Ambulatory Glycemic Profile report in planning obstetric care for pregnant women with diabetes.

The creation of the report and the standardization of how glycemic targets are assessed is considered a breakthrough in diabetes care and education. Skillful use of information from the report in planning the care of pregnant women with diabetes can translate into diabetes metabolic control and obstetric outcomes.

Keywords: Ambulatory Glycemic Profile, diabetes, pregnancy, midwife, care plan

Współczesne urządzenia do ciągłego monitorowania glikemii wraz z ich oprogramowaniem zrewolucjonizowały podejście do leczenia cukrzycy. Zastosowanie tych urządzeń stwarza możliwość łatwego zestawiania wyników i wizualizację skomplikowanych danych o glikemii. Ambulatoryjny Profil Glikemii (ang. Ambulatory Glucose Profile - AGP) to licencjonowany i znormalizowany raport wyników, umożliwiający ocenę jednego z kluczowych parametrów wyrównania metabolicznego cukrzycy jakim jest „czas w zakresie glikemii docelowej”.

Celem pracy jest zaprezentowanie możliwości wykorzystania założeń Ambulatoryjnego Profilu Glikemii w planowaniu opieki położniczej nad ciężarną z cukrzycą.

Stworzenie raportu oraz ujednoczenie sposobu oceny celów gimnicznych jest uznawane za przełom w opiece i edukacji diabetologicznej. Umiejętne wykorzystanie informacji z raportu w planowaniu opieki nad kobietą ciężarną z cukrzycą, może przełożyć się na wyniki wyrównania metabolicznego cukrzycy oraz wyniki położnicze.

Słowa kluczowe: Ambulatoryjny Profil Glikemii, cukrzyca, ciąża, położna, plan opieki

The role of a midwife in caring for a patient with a central placenta previa

Rola położnej w opiece nad pacjentką z łożyskiem centralnie przoduującym

*Jowita Dubel-Mikulska¹, Małgorzata Drężek-Skrzeszewska¹, Agnieszka Terska¹,
Ewa Kupcewicz², Małgorzata Gielec³*

¹Department of Obstetrics, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, e-mail: jowita.dubel@uwm.edu.pl

²Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Olsztyn, Poland

³Student of Obstetrics, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Olsztyn, Poland

Introduction: Centrally anterior placenta is the result of improper implantation of placental villi that completely cover the internal opening of the cervical canal, which makes natural childbirth impossible, and the complication directly threatens the life and health of the mother and child. The procedure of choice is hospitalization of the pregnant woman in a center with the highest level of reference and termination of pregnancy by surgery.

Aim: Getting to know the role of a midwife in caring for a patient with a centrally advanced placenta, suspected of growing into a scar after cesarean section, with particular emphasis on the patient's bio-psycho-social condition.

Material and methods: An individual case study was used as the research method, while the research techniques were: interview, one-day observation, analysis of documents and literature. The study included a 36-year-old patient in the 26th week of pregnancy, 7th pregnancy, 7th delivery, state after five deliveries completed by cesarean section and one natural delivery.

Results: Pregnancy complicated by central placenta previa ended with cesarean section with the risk of placental ingrowth into the uterine scar. Occurrence of hemorrhage during caesarean section following a centrally advanced placenta. Transfusion of RBC (concentrated red blood cells) and FFP (blood plasma) preparations. Monitoring of vital signs. Observation and control of the patient's condition in the postsurgery period - interdisciplinary obstetric care. Education in the field of self-care and self-care after surgery.

Conclusions: In a pregnancy complicated by placenta previa, the prognosis for the pregnant woman and the fetus is good as long as the patient remains under specialist care and effective treatment is applied, and delivery takes place in a center with a sufficient reference level and in a planned manner.

Keywords: central placenta previa, ingrown placenta, haemorrhage, obstetric care

Wprowadzenie: Łożysko centralnie przoduujące stanowi efekt nieprawidłowego zagnieżdżenia kosmków łożyskowych, pokrywających całkowicie ujście wewnętrzne kanału szyjki macicy, przez co poród naturalny jest niemożliwy, a powikłanie bezpośrednio zagraża życiu i zdrowiu matki oraz dziecka. Postępowaniem z wyboru jest hospitalizacja ciężarnej w ośrodku o najwyższym stopniu referencyjności oraz ukończenie ciąży drogą operacyjną.

Cel: Poznanie roli położnej w opiece nad pacjentką z łożyskiem centralnie przoduującym z podejrzeniem wrastania w bliznę po cięciu cesarskim ze szczególnym uwzględnieniem stanu bio-psycho-społecznego pacjentki.

Materiał i metody: Jako metodę badawczą zastosowano studium indywidualnego przypadku, natomiast techniki badawcze stanowiły: wywiad, obserwacja jednego dnia, analiza dokumentów i piśmiennictwa.

Badaniem objęto pacjentkę lat 36 w 26 tygodniu ciąży, ciąża VII, poród VII, stan po pięciu porodach ukończonych drogą cięcia cesarskiego oraz jednym porodzie naturalnym.

Wyniki: Ciąża powikłana łożyskiem centralnie przodującym zakończona cięciem cesarskim z ryzykiem wrastania tkanki łożyska w bliznę macicy. Wystąpienie krwotoku w trakcie cięcia cesarskiego w następstwie łożyska centralnie przodującego. Przetaczanie preparatów KKCz (koncentratu krwinek czerwonych) i FFP (osocza krwi). Monitorowanie parametrów życiowych. Obserwacja i kontrola stanu chorej w dobie pooperacyjnej – interdyscyplinarna opieka położnicza. Edukacja w zakresie samopielęgnacji i samoopieki po zabiegu operacyjnym.

Wnioski: W ciąży powikłanej łożyskiem przodującym, rokowanie dla ciężarnej i płodu jest dobre o ile pacjentka pozostaje pod opieką specjalistyczną oraz zastosowane jest skuteczne leczenie, a poród odbywa się w ośrodku o wystarczającym poziomie referencyjnym i w sposób możliwie zaplanowanym.

Słowa kluczowe: łożysko przodujące centralnie, łożysko wrastające, krwotok, opieka położnicza

Impact of episiotomy on quality of women's life in postpartum period

Wpływ episiotomii na jakość życia kobiet w połogu

Agnieszka Terska¹, Lidia Łojko¹, Jowita Dubel-Mikulska¹, Małgorzata Drężek-Skrzeszewska¹, Ewa Kupcewicz²

¹Department of Obstetrics, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, e-mail: a.terska@wp.pl

²Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Olsztyn, Poland

Introduction: Episiotomy is one of the most commonly used obstetric procedures. More and more publications are written about it, but few of them describe the quality of life of women after this procedure. In the era of growing interest in the sphere of patients' subjective feelings, there is a need to explore this topic in more detail.

Aim: The aim of the project is to find out the impact of episiotomy on quality of women's life in postpartum period.

Material and Methods: The project was carried out using the diagnostic survey method in the period May 29, 2020 - June 30, 2020. The form sent via the Internet was correctly filled in by 85 women. The questionnaire contained of 20 original questions examining various aspects of the quality of life. The statistical analysis was performed with the use of a Microsoft Excel.

Results: Data analysis showed that the perineal incision affects the physical functioning of nearly 90% of obstetricians. All the women who were at the time of examination in the early puerperium experienced pain of varying severity. In over 70% of cases, the episiotomy procedure caused negative emotions and will affect the psychological sphere of patients. Among the studied group, only 5.9% of women did not feel the impact of the incision on the quality of life.

Conclusion: Episiotomy affects all aspects of the quality of life of women's in postpartum period.

Keywords: episiotomy, perineal incision, quality of life, postpartum period.

Wprowadzenie: Episiotomia to jeden z najczęściej stosowanych zabiegów położniczych. Na jej temat powstaje coraz więcej publikacji, jednak niewiele z nich opisuje jakość życia kobiet po tym zabiegu. W dobie rosnącego zainteresowania sferą subiektywnych odczuć pacjentów, pojawia się potrzeba dokładniejszego zgłębienia tego tematu.

Cel: Celem pracy jest zbadanie wpływu zabiegu episiotomii na jakość życia kobiet w połogu.

Materiał i metody: Badanie przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego w okresie 29.05.2020-30.06.2020 r. Rozesłany drogą internetową formularz wypełniło prawidłowo 85 położnic. Kwestionariusz zawierał łącznie 20 autorskich pytań, badających poszczególne aspekty jakości życia. Analizę statystyczną zgromadzonych danych przeprowadzono przy pomocy arkusza kalkulacyjnego Microsoft Excel.

Wyniki: Analiza danych pokazała, że nacięcie krocza wpływa na funkcjonowanie fizyczne blisko 90% położnic. Wszystkie kobiety znajdujące się w chwili badania we wczesnym połogu odczuwały dolegliwości bólowe, o różnym nasileniu. W ponad 70% przypadków przebyty zabieg episiotomii wywoływał negatywne emocje i wpłynął na sferę psychiczną pacjentek. Z pośród badanej grupy tylko 5,9% kobiet nie odczuło wpływu nacięcia na jakości życia.

Wnioski: Episiotomia jako zbieg inwazyjny wpływa na wszystkie aspekty jakości życia położnic.

Słowa kluczowe: episiotomia, nacięcie krocza, jakość życia, połóg

Session 2. Covid-19 pandemic - a challenge for medical professionals

Sesja 2. Pandemia Covid-19 - wyzwaniem dla służb medycznych

Nurses from the 1st Military Clinical Hospital with the Polyclinic Independent Public Health Care in Lublin Branch in Elk on the battlefield with the Covid-19 pandemic

Pielęgniarki z 1 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Elku na polu walki z pandemią COVID – 19

*Elżbieta Kierkło-Araminowicz¹, Grażyna Piwko¹, Beata Porębną¹, Ewa Baranowska¹,
Ewa Kupcewicz²*

¹Elk Branch Campus, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland

²Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland; e-mail: ewa.kupcewicz@uwm.edu.pl

Introduction: Due to the announcement of the pandemic related to the increase in the incidence of Covid-19 caused by infection with the SARS-CoV-2 virus, many medical facilities in Poland and around the world faced new challenges related to the organization of medical care for patients. 1 Military Clinical Hospital in Lublin, Branch in Elk, also struggled with this problem. In June 2020, a positive PCR result for SARS-CoV-2 (COVID-19) coronavirus infection was found in a patient hospitalized in the neurological department. At that time, 26 patients were treated in the neurological department. Immediate action was taken. The nursing community faced a difficult challenge to organize work and care for people suffering from contagious diseases.

Aim: Presentation of the sequence of actions taken to provide medical care for patients infected with the SARS-CoV-2 coronavirus and the developed form of the Covid-19 disease in the 1st Military Teaching Hospital with the Health Care Center Polyclinic in Lublin, branch in Elk.

Material and methods: Due to the specificity and complexity of tasks related to the organization of the temporary infectious ward, the method of observation and direct survey (face-to-face interviews with nurses) was used.

Results: Establishment of a 37 bed ward with 4 ventilator stations within two days on the basis of a dermatology ward. Main task: organization of nursing teams. The duty hours in the ward were provided by 6 nurses on day duty and 6 on night duty. Nursing care for sick patients was carried out in a rotational system. SWOT analysis in terms of strengths showed, inter alia, mutual assistance among nursing staff in the event of a threat, deepening interpersonal bonds and increasing internal mobilization. In turn, the weakness turned out to be, inter alia, perceived fatigue and work overload as well as fear and fear of infection.

Conclusions: The situation related to the COVID-19 pandemic shows that the nursing profession is mainly professional, mission and vocation.

Key words: Covid-19 pandemic, nursing care, infections, work organization.

Wprowadzenie: W związku z ogłoszeniem pandemii związanej ze wzrostem zachorowań na Covid -19 wywołanej zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 wiele placówek medycznych w Polsce i na świecie stanęło w obliczu nowych wyzwań związanych z organizacją opieki medycznej nad chorymi. 1 Wojskowy Szpital Kliniczny w Lublinie Filia w Elku również zmagał się z tym problemem. W czerwcu 2020 roku u pacjenta hospitalizowanego w oddziale neurologicznym stwierdzono dodatni wynik PCR w kierunku zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 (COVID-19). W tym czasie w oddziale neurologicznym przebywało na leczeniu 26 pacjentów. Podjęto natychmiastowe działania. Środowisko pielęgniarskie stanęło przed trudnym wyzwaniem organizacji pracy i opieki nad człowiekiem chorym zakażenie.

Cel: Przedstawienie sekwencji podjętych działań mających na celu zapewnienie opieki medycznej dla pacjentów zakażonych koronawirusem SARS-CoV-2 i rozwiniętą postacią choroby Covid-19 w 1 Wojskowym Szpitalu Klinicznym z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Ełku

Materiał i metody: Ze względu na specyfikę i złożoność zadań związanych z organizacją tymczasowego oddziału zakaźnego zastosowano metodę obserwacji i sondażu bezpośredniego (rozmowy bezpośrednio z pielęgniarkami).

Wyniki: Utworzenie 37 łóżkowego oddziału posiadającego 4 stanowiska respiratorowe w ciągu dwóch dni na bazie oddziału dermatologicznego. Zadanie główne: organizacja zespołów pielęgniarskich. Dyżury zabezpieczało w oddziale 6 pielęgniarek na dyżurze dziennym i 6 na dyżurze nocnym. Opiekę pielęgniarską nad chorymi pacjentami realizowano w systemie rotacyjnym. Analiza SWOT w zakresie mocnych stron wykazała m.in. wzajemną pomoc wśród personelu pielęgniarskiego w obliczu zagrożenia, pogłębienie się więzi międzyludzkich i zwiększenie mobilizacji wewnętrznej. Z kolei jako słabą stroną okazało się m.in. odczuwane zmęczenie i przeciążenie pracą oraz strach i lęk przed zakażeniem.

Wnioski: Sytuacja związana z pandemią COVID-19 pokazuje, że zawód pielęgniarki to głównie profesjonalizm, misja i powołanie.

Słowa kluczowe: pandemia Covid-19, opieka pielęgniarska, zakażenia, organizacja pracy.

COVID-19 VACCINATION - ETHICAL CHALLENGES

Očkovanie proti COVID-19 – etické výzvy

Mária Lehotská¹, Katarína Zrubáková¹

¹Catholic University in Ružomberok, Faculty of Health, Nursing Department, Slovakia, e-mail: maria.lehotska@ku.sk

Aim: The paper deals with the most acute ethical challenges associated with the Covid-19 vaccination. The authors focus on the issue of vaccination rejection due to spreading misinterpretation and misinformation and doubts about vaccines harmlessness. The authors explain the moral acceptability of administering the vaccines (indirectly) generated using human cell lines (in case of pandemic and in such a situation when ethically acceptable vaccines are not available) in the interest of prevailing benefit for the society. The authors pay attention to righteous distribution of pandemic vaccines as a moral imperative. They point out that nationalistic approach to their procurement leads to unethical and unequal distribution based on the country grade and solvency. The authors emphasize the appeal for moral discernment at all levels of the society, including individual people, in pursuit of achieving the common benefit.

Keywords: Covid-19. Vaccination. Cell lines. Distribution of vaccines. Ethical appeal of vaccination

Úvod: Príspevok sa venuje najväčším etickým výzvam spojeným s očkovaním proti Covid-19. Autorky sa zameriavajú na problematiku odmietania vakcín v súvislosti so šíriacimi sa dezinterpretáciami a dezinformáciami, ale aj s obavou o ich bezpečnosť. Vysvetľujú morálnu prípustnosť použitia vakcín spätých s humánnymi bunkovými líniami (v prípade pandémie a neexistencie eticky prijateľných vakcín) spoločným dobrom. Riešia otázku spravodlivej distribúcie pandemickej vakcíny ako morálneho imperatívu. Poukazujú, že na nacionalistický prístup k jej obstarávaniu vedie k neetickému a nerovnému rozdeleniu na základe občianstva a platobnej schopnosti krajiny. Autorky zdôrazňujú potrebu morálneho rozlišovania na všetkých stupňoch spoločnosti, jednotlivca nevynímajúc, v snahe dosiahnuť spoločné dobro.

Kľúčové slová: Covid-19, vakcinácia, bunkové línie, distribúcia vakcín, etické výzvy vakcinácie

Home childbirth during Covid -19 pandemic. Alternative solution

Poród domowy w warunkach pandemii Covid – 19. Alternatywne rozwiązanie

*Małgorzata Dreżek-Skrzeszewska¹, Jowita Dubel - Mikulska¹, Agnieszka Terska¹,
Ewa Kupcewicz²*

¹Department of Obstetrics, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, e-mail: malgorzata.drezek-skrzeszewska@uwm.edu.pl

²Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland

Introduction: An increased interest in home births observed among pregnant women is one of effects of new procedures binding on the health care, induced by COVID-19 pandemic. On the other hand it is caused by a pregnant women fear of being isolated from their love ones and newborn infants. Family life can be natural and spontaneous domestically, giving more joy and satisfaction of parenthood from the very beginning of a newborn life while it is deprived of restrictions encountered during hospital birth. Mentioned factors can have an important impact on a sense of security and a well-being of the birthers.

Aim: The aim of presented work was to determine factors that impact on a pregnant woman decision on choosing home environment as a place of labour during the pandemic of COVID-19. The second goal was to determine the correlation between the chosen birth place and the labourcourse.

Methods: The study included 32 pregnant women who were interested in a home birth in 2020. An interview and a case study were the measurement methods.

Results: The average age of investigated women was 34 years. Most of them were married-63%, town citizens-54%, had education level of master degree-78%, having one-33% or two children-23%, economy status assessed as average-52%. Eighteen of study participants had decided on a home birth after they were qualified by a trained midwife.

There was a statistically significant correlation between an education level, number of owned children and a decision of choosing a home birth. In the group of women who decided not to give birth in a hospital most women had a master degree, 44% owned three or more children.

As a reason for choosing a home birth pregnant women gave a sense of security determined by the presence of the loved ones, lack of isolation from the newborn infant and a lack of labour medicalization.

Conclusion: The chosen place of labour had an important impact on birthers self-confidence and their sense of security. Investigated women felt supported by their partners and assessed them as more engaged in the process of labour during home births. Women under study as well as their husbands or partners accepted and confirmed the statement of home birth as a reasonable replacement of a hospital birth.

Keywords: home childbirth, Covid – 19 pandemic, security

Wprowadzenie: Wzrastające zainteresowanie porodami domowymi wynika z obowiązujących obecnie procedur w systemie ochrony zdrowia w dobie pandemii Covid - 19 oraz strach przed rozdzieleniem z osobą bliską i nowonarodzonym dzieckiem. Warunki domowe przyczyniają się do naturalnego i spontanicznego życia rodziny, dając jej wiele radości i zadowolenia. Bez żadnego ograniczenia może ona cieszyć się swoim rodzicielstwem już od pierwszych chwil życia dziecka, co sprzyja poczuciu bezpieczeństwa oraz komfortu rodzącej.

Cel: Określenie czynników mających wpływ na wybór środowiska domowego, jako miejsca porodu w czasie pandemii Covid-19 oraz poznanie wpływu miejsca porodu na jego przebieg.

Materiał i metody: Badaniem objęto 32 kobiety, które w 2020 roku wyraziły zainteresowanie porodem domowym. Jako metodę badawczą zastosowano wywiad bezpośredni oraz studium indywidualnego przypadku.

Wyniki: Średnia wieku badanych kobiet wyniosła ok. 34 lata, najczęściej były to mężatki - 63% pochodzące z miasta - 54%, z wykształceniem wyższym magisterskim - 78%, posiadających jedno (33%) lub dwoje (23%) dzieci i o przeciętnej sytuacji materialnej 52%. 18 z nich zdecydowało się na poród domowy oraz pozytywnie przeszły kwalifikację. Wykazano statystycznie istotną zależność wykształcenia i liczby posiadanych dzieci z wyborem porodu w warunkach domowych. W grupie kobiet rodzących w domu zdecydowaną większość stanowiły kobiety z wykształceniem wyższym. Kobiety posiadające troje dzieci lub więcej stanowiły 44% wszystkich kobiet rodzących poza szpitalem. Za porodem domowym przemawiało głównie poczucie bezpieczeństwa, spowodowane obecnością osoby bliskiej, brak rozłąki z dzieckiem po porodzie oraz brak medykacji porodu.

Wnioski: Miejsce porodu wpływa pozytywnie na pewność siebie i poczucie bezpieczeństwa kobiet rodzących. Respondentki odczuwały większe wsparcie i zaangażowanie partnera przy porodzie domowym. Zauważalna była również akceptacja stwierdzenia, że poród domowy to alternatywne rozwiązanie dla porodu szpitalnego – przekonane były o tym wszystkie uczestniczki badania oraz ich mężowie lub partnerzy.

Słowa kluczowe: poród domowy, pandemia Covid-19, bezpieczeństwo

Healthcare challenges during the COVID-19 pandemic caused by coronavirus SARS-CoV-2

Wyzwania dla systemu ochrony zdrowia w czasie pandemii Covid – 19 wywołanej przez koronawirusa SARS-CoV-2

Iwona Wołosewicz¹, Anna Szypulska¹

Department of Nursing, Collegium Medicum, Schoole of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, e-mail: iwona.wolosewicz@uwm.edu.pl
Katedra Pielęgniarstwa, Collegium Medicum, Szkoła Zdrowia Publicznego, Olsztyn, Polska

In March 2020, the World Health Organization (WHO) announced the COVID-19 pandemic, which to this day represents a huge challenge for the health sector. There is an epidemiological threat to the whole world. People who are in close contact with a person infected with SARS-CoV-2 are at the greatest risk, in this case it concerns health care workers who provide health services to people infected with the virus. Healthcare workers had to introduce organizational changes in their facilities and learn to work in new, specific conditions. The organization of the care system for patients with COVID-19 required the development of new management procedures and was considered in many aspects. Social isolation and "lockdown" significantly influenced the perspective of work and the performance of professional tasks of medical personnel in health care facilities. The healthcare system is at the centre of the fight against SARS-CoV-2. The priority for health care facilities has become to ensure safe working conditions for employees in the fight against the dangerous virus. Fear of infection, uncertainty as well as the unpredictability of events is an everyday reality in which nurses, doctors, paramedics, technicians, auxiliary personnel, etc. in their profession during a pandemic must find themselves.

Keywords: pandemic, coronavirus, health protection

W marcu 2020 r Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła pandemię COVID-19, która to po dzień dzisiejszy stanowi ogromne wyzwanie dla sektora ochrony zdrowia. Pojawiło się epidemiologiczne zagrożenie dla całego świata. Na największe niebezpieczeństwo narażone są osoby przebywające w bliskim kontakcie z osobą zakażoną SARS-CoV-2 w tym przypadku dotyczy to pracowników służby zdrowia, którzy udzielają świadczeń zdrowotnych osobom zakażonym wirusem. Pracownicy ochrony zdrowia musieli wprowadzić zmiany organizacyjne w swoich placówkach i nauczyć się pracy w nowych, specyficznych warunkach. Organizacja systemu opieki nad chorymi z COVID-19 wymagała opracowania nowych procedur postępowania i rozpatrywana była wieloaspektowo. Izolacja społeczna, „lockdown” wpłynęły znacząco na perspektywę pracy i wykonywanie zadań zawodowych personelu medycznego w placówkach ochrony zdrowia. System opieki zdrowotnej znalazł się w centrum wydarzeń walki z SARS-CoV-2. Priorytetem dla placówek służby zdrowia stało się zapewnienie bezpiecznych warunków pracy pracownikom w walce z niebezpiecznym wirusem. Obawa przed zakażeniem, niepewność a także nieprzewidywalność zdarzeń to codzienność, w której muszą się odnaleźć pielęgniarki, pielęgniarze, lekarze, ratownicy medyczni, technicy, personel pomocniczy itd. wykonujący swój zawód w czasie pandemii.

Słowa kluczowe: pandemia, koronawirus, ochrona zdrowia

The role of health professionals in the pre-analytical phase of testing for COVID-19

Rola personelu medycznego w fazie przedanalizacyjnej badań w kierunku COVID-19

Anna Bieńkowska-Iwanik^{1,2}, Blanka Wolszczak-Biedrzycka^{1,2}

¹Katedra Psychologii i Socjologii Zdrowia oraz Zdrowia Publicznego, Collegium Medicum, Szkoła Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, e-mail: a.bienkowska-iwanik@uwm.edu.pl,

²SP ZOZ MSWiA-W-M CO Medyczne Laboratorium Diagnostyczne, Olsztyn, Polska

The Covid-19 pandemic is currently a complex global problem and laboratory testing is a key tool in the fight against coronavirus. When referring a patient for laboratory tests, the doctor expects reliable results of these tests. It is adequately trained medical personnel including nurses, midwives and paramedics that is involved in the procedures of collecting, transporting and storing the material for investigations.

According to the recommendations the material for COVID-19 diagnostics are: swab specimens from the upper and lower respiratory tract for molecular tests and blood, e.g. for serological tests. It is advisable to collect material from the lower respiratory tract due to the lower probability of obtaining false-negative results. Due to the potentially infectious nature of the samples, they should be properly packed and immediately submitted for testing. If there is a need to store the material, the specified storage conditions for the test material must be observed.

Health professionals play an important role in the proper collection, transport and storage of material for testing in the field of COVID-19 diagnostics. Only the right material, correctly collected and properly transported to the laboratory, is a guarantee of confirmation or exclusion of infection in patients, which is associated with further procedures and patient management.

Keywords: pre-analytical phase, health professionals, testing

Przedmiotem niniejszej pracy jest przegląd wytycznych dotyczących fazy przedanalizacyjnej badań w kierunku COVID-19, wpływającej na jakość i wiarygodność diagnostyczną uzyskanych wyników oraz obserwacja pracy personelu medycznego pobierającego materiał.

Pandemia Covid-19 jest aktualnie złożonym problemem globalnym a badania laboratoryjne są kluczowym narzędziem w walce z koronawirusem. Zlecając badania laboratoryjne pacjentowi, lekarz oczekuje wiarygodnych wyników jego badań. Zlecając badanie pacjentowi to odpowiednio przeszkolony personel medyczny (m.in. pielęgniarki, położne, ratownicy medyczni) uczestniczy w procedurach pobierania, transportu i przechowywania materiału do badań.

Do badań w kierunku diagnostyki COVID-19 zalecanymi materiałami są: wymazy z górnych i dolnych dróg oddechowych na badania molekularne oraz krew m.in. na badania serologiczne. Wskazane jest pobranie materiału z dolnych dróg oddechowych ze względu na mniejsze prawdopodobieństwo uzyskania wyniku fałszywie ujemnego. Ze względu na potencjalnie zakaźny charakter próbek należy je odpowiednio zapakować i niezwłocznie dostarczyć do badania. Jeśli istnieje konieczność przechowywania materiału, należy przestrzegać określonych warunków przechowywania materiału do badań.

Personel medyczny odgrywa istotną rolę dotyczącą prawidłowego pobrania, transportowania i przechowywania materiału do badań w kierunku diagnostyki COVID-19. Tylko właściwy materiał, prawidłowo pobrany i odpowiednio przetransportowany do laboratorium jest gwarancją potwierdzenia lub wykluczenia zakażenia u pacjentów, co wiąże się z dalszymi procedurami i postępowaniem z pacjentem.

Słowa kluczowe: faza przedanalizacyjna, personel medyczny, testy

Sesja 3. Jakość życia zawodowego pielęgniarek i położnych

Session 3. Quality of professional life of nurses and midwives

Educational system, management and research in nursing: the Spanish experience

System edukacji, zarządzanie i badania naukowe w pielęgniarstwie: doświadczenia hiszpańskie

Marzena Mikla^{1,2}

¹Department of Nursing, University of Murcia, Campus de Espinardo, Edificio 23, 30100 Murcia, Spain; e-mail: marmikla@yahoo.com

²Murcian Institute of Biosanitary Research (IMIB), 30120 Murcia, Spain

The aim of the work is to present selected issues concerning the education system, management and research in nursing in Spain.

The training of nurses in Spain at university level began in Spain in 1977. Since 2008, education in the field of nursing has been extended to 4 years. Graduates of the studies have the title of certified nurse with 240 ECTS points. It is the second level of education, corresponding to the 6th level of the European Qualifications Framework (EQF). Master's studies are 60-120 ECTS, which corresponds to the 7th EQF level, and doctoral studies correspond to the 8th EQF level. The Spanish Royal Decree of 2005 (450/2005) mentions seven specializations: obstetrics and gynecology (qualifications of a midwife), mental health, geriatric, medical and surgical, family and community, and pediatric. Nurses in Spain hold positions at various levels of management in the Healthcare System, such as: ward nurse, supervisor of nurses or head nurse of the hospital / director of nursing, head of a health clinic. Research in nursing in Spain plays a significant role at the academic level. Their development places Spain seventh in the world ranking of research in the field of nursing.

Keywords: education system in nursing, management and research in nursing, Spain

Celem pracy jest przedstawienie wybranych zagadnień dotyczących systemu edukacji, zarządzania i badań naukowych w pielęgniarstwie w Hiszpanii.

Kształcenie pielęgniarek w Hiszpanii na poziomie uniwersyteckim rozpoczęto w Hiszpanii w 1977 roku. Od 2008 roku kształcenie na kierunku pielęgniarstwo wydłużono do 4 lat. Absolwenci studiów legitymują się tytułem pielęgniarki dyplomowanej i 240 pkt. ECTS. Jest to drugi poziom edukacji odpowiadający 6 poziomowi Europejskich Ram Kwalifikacji (EQF). Studia magisterskie to 60-120 ECTS, co odpowiada 7 poziomowi EQF, a studia doktoranckie natomiast odpowiadają 8 poziomowi EQF. W hiszpańskim Dekrecie Królewskim z 2005 roku (450/2005) wymienia się siedem specjalizacji: położniczo-ginekologiczną (uprawnienia położnej), zdrowia psychicznego, geriatryczną, medyczną i chirurgiczną, rodzinną i środowiskową oraz pediatryczną. Pielęgniarki/rze w Hiszpanii zajmują stanowiska na poszczególnych szczeblach zarządzania w Systemie Służby Zdrowia takich jak: pielęgniarka oddziałowa, przełożona pielęgniarek czy naczelna pielęgniarka szpitala/dyrektor ds. pielęgniarstwa, kierownik przychodni zdrowia. Badania naukowe w pielęgniarstwie w Hiszpanii odgrywają znaczącą rolę na poziomie akademickim. Ich rozwój plasuje Hiszpanię na siódmym miejscu w światowym rankingu badań naukowych w dziedzinie pielęgniarstwa.

Słowa:kluczowe: systemu edukacji pielęgniarstwa, zarządzanie i badania naukowe w pielęgniarstwie, Hiszpania

Factors influencing the choice of the profession of nurse

Faktory ovplyvňujúce výber povolania sestry

Jozef Babečka¹, Veronika Babečková Klimčíková²

¹Katolícka Univerzita, Fakulta zdravotníctva, Ružomberok, Slovakia, e-mail: jozef.babecka@ku.sk

²Advokátska kancelária AK Gallo, Martin, Slovakia

In the text, the author deals with the factors influencing the choice of the profession of nurse. The lack of students entering the educational process and the high rate of loss of qualified nursing staff are a problem not only in Slovakia but also abroad. Many researches on motivation have found that the determinants that significantly motivate students to choose a profession include: work team and work environment, financial evaluation, nurse status in society, education and, last but not least, the media, which indicate that the sister profession has lost prestige, especially compared to the other opportunities that today's young people have. The author further presents in the article the factors that negatively affect the choice of nursing profession. The problem with the motivation of young people is not only in health care. It may not be wrong for young people, but it is necessary to look for solutions and ask the question, why is that so? There is an urgent need for schools to promote the nursing profession to the general public. The future of nurses depends on the care and interest of political and professional leaders in solving problems.

Keywords: occupation nurse, nursing, student, healthcare

Autor sa v texte venuje faktorom ovplyvňujúcim výber povolania sestry. Nedostatok študentov, ktorí vstupujú do vzdelávacieho procesu a vysoká miera úbytku kvalifikovaného ošetrovateľského personálu sú problémom nie len na Slovensku ale i v zahraničí. Mnohévýskumy, ktoré sa problematike motivácie venujú zistili, že medzi determinanty, ktoré výraznou mierou motivujú študentov k výberu povolania patria: pracovný kolektív a pracovné prostredie, finančné ohodnotenie, status sestry v spoločnosti, vzdelávanie a na poslednom rade médiá, ktoré poukazujú na to, že sesterské povolanie stratilo prestíž, najmä v porovnaní s inými možnosťami, ktoré dnešní mladí ľudia majú. Autor ďalej v príspevku prezentuje faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú výber sesterskej profesie. Problém s motiváciou mladých ľudí nie je len v zdravotníctve. Nemožno to mladým mať za zlé, ale je potrebné hľadať riešenia a položiť si otázku, prečo je to tak? Je naliehavo potrebné, aby aj školy propagovali ošetrovateľskú profesiu medzi širokou verejnosťou. Budúcnosť sestier závisí od starostlivosti a záujmu politických a stavovských lídrov riešiť problémy.

Кlíčové slová: povolanie sestry, ošetrovateľstvo, študent, zdravotníctvo

Relationship of global self-esteem with life satisfaction in the group of nursing students in Poland, Spain and Slovakia

Związek samooceny globalnej z satysfakcją z życia w grupie studentów pielęgniarstwa w Polsce, Hiszpanii i Słowacji

*Ewa Kupcewicz¹, Elżbieta Grochans², Marzena Mikla^{3,4}, Helena Kadučáková⁵,
Marcin Jóźwik⁶*

¹Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland; e-mail: ewa.kupcewicz@uwm.edu.pl

²Department of Nursing, Pomeranian Medical University in Szczecin, Poland

³Department of Nursing, University of Murcia, Spain

⁴Murcian Institute of Biosanitary Research (IMIB), Murcia, Spain

⁵Department of Nursing, Faculty of Health, Catholic University in Ruzomberok, Slovakia;

⁶Department of Gynecology and Obstetrics, Faculty of Medicine, Collegium Medicum, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland

Introduction: This analysed the role of global self-esteem and selected socio-demographic variables in predicting life satisfaction of nursing students in Poland, Spain and Slovakia.

Methods: The study subjects were full-time nursing students from three European countries. A diagnostic survey was used as a research method, while Rosenberg Self-Esteem Scale (SES) and the Satisfaction With Life Scale (SWLS) were used to collect data.

Results: The research was performed on a group of 1,002 students. The average age of those surveyed was 21.6 ($\pm$ 3.4). The results showed significant differences both in the level of the global self-esteem index ($F = 40.74$; $p < 0.0001$) and in the level of general satisfaction with life ($F = 12.71$; $p < 0.0001$). The comparison of the structure of results demonstrated that there were significantly fewer students with high self-esteem in Spain (11.06%) than in Poland (48.27%) and in Slovakia (42.05%), while more students with a high sense of life satisfaction were recorded in Spain (64.90%) than in Poland (37.87%) or in Slovakia (47.44%). A positive, statistically significant correlation was found between global self-esteem and satisfaction with life in the group of Slovak students ($r = 0.37$; $p < 0.0001$), Polish students ($r = 0.31$; $p < 0.0001$) and Spanish students ($r = 0.26$; $p < 0.0001$). Furthermore, a regression analysis proved that three variables explaining a total of 12% output variation were the predictors of life satisfaction in Polish students. The regression factor was positive ($\beta = 0.31$; $R^2 = 0.12$), which indicates a positive correlation, and the largest share was attributed to global self-esteem (9%). In the group of Spanish students, global self-esteem explained 7% ($\beta = 0.27$; $R^2 = 0.07$) of the output variation, and 14% in the group of Slovak students ($\beta = 0.38$; $R^2 = 0.14$).

Conclusions: The global self-esteem demonstrates the predictive power of life satisfaction of nursing students, most clearly marked in the group of Slovak students. The measurement of the variables under consideration may facilitate the planning and implementation of programmes aimed at increasing self-esteem among young people and promoting the well-being of nursing students.

Keywords: global self-esteem; life satisfaction; student; nursing

Wprowadzenie: Celem badań było określenie roli samooceny globalnej i wybranych zmiennych społeczno-demograficznych w predykcji satysfakcji z życia studentów pielęgniarstwa w Polsce, Hiszpanii i Słowacji.

Metody: Osobami badanymi byli studenci kierunku pielęgniarstwo studiów stacjonarnych w trzech krajach europejskich. Jako metodę badawczą zastosowano sondaż diagnostyczny, a do zebrania danych wykorzystano Skalę Samooceny SES Rosenberga i Skalę Satysfakcji z Życia SWLS.

Wyniki: Badaniem objęto 1002 osoby. Średni wiek badanych wynosił 21,6 lat ($\pm 3,4$). Wyniki pokazały istotne różnice zarówno w poziomie ogólnego wskaźnika samooceny globalnej ($F = 40.74$; $p < 0.0001$), jak i w poziomie ogólnego wskaźnika satysfakcji z życia ($F = 12.71$; $p < 0.0001$). Porównanie struktury wyników wykazało, że studentów o wysokiej samoocenie było istotnie mniej w Hiszpanii (11.06%), niż w Polsce (48.27%) i na Słowacji (42.05%), natomiast studentów o wysokim poczuciu satysfakcji z życia odnotowano więcej w Hiszpanii (64.90%), niż w Polsce (37.87%) i na Słowacji (47.44%). Zaobserwowano dodatni, istotny statystycznie związek korelacyjny między samooceną globalną a satysfakcją z życia w grupie studentów słowackich ($r = 0,37$; $p < 0,0001$), polskich ($r = 0,31$; $p < 0,0001$) i hiszpańskich ($r = 0,26$; $p < 0,0001$). Ponadto analiza regresji wykazała, że predyktorami satysfakcji z życia studentów polskich były trzy zmienne wyjaśniające łącznie 12% zmienności wyników. Współczynnik regresji przyjął wartość dodatnią ($\beta = 0,31$; $R^2 = 0,12$) świadcząca o pozytywnej zależności, a największy udział został przypisany samoocenie globalnej (9%). W grupie studentów hiszpańskich samoocena globalna wyjaśniała 7% ($\beta = 0,27$; $R^2 = 0,07$) zmienności wyników, natomiast w grupie studentów słowackich 14% ($\beta = 0,38$; $R^2 = 0,14$).

Wnioski: Samoocena globalna wykazuje moc predykcyjną satysfakcji z życia studentów pielęgniarstwa, najwyraźniej zaznaczyła się w grupie studentów słowackich. Pomiar analizowanych zmiennych może pozwolić na planowanie i wdrażanie programów ukierunkowanych na podnoszenie poczucia wartości młodych ludzi i promowania dobrego samopoczucia studentów pielęgniarstwa.

Słowa kluczowe: samoocena globalna, satysfakcja z życia, student, pielęgniarstwo

Internet as a source of medical knowledge - potential or risk?

Poszukiwanie wiedzy medycznej w Internecie – szansa czy zagrożenie?

Stanisław Orzechowski¹, Maria Gajewska², Barbara Balwa³, Agata Orzechowska⁴

¹Department of Nursing, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland, e-mail: stanislaw.orzechowski@uwm.edu.pl

²Non-public Healthcare Center in Miłomłyn, Miłomłyn, Poland

³Department of Physics and Medical Technology, Mälarsjukhuset Hospital, Eskilstuna, Sweden

⁴2nd year of nursing study, study of II degree, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland

During the last years internet has become an integral part of everyday life and as such plays an important role in obtaining information.

Own studies, conducted among the Facebook community members during 1st quarter 2019, showed that the 33,44% and 38,03% responders use Internet as a source of medical knowledge often/very often and occasionally respectively. The most frequently upcoming reason for that was information accessibility (n=239; 78,36 %). According to the study subjects, the most reliable medical information sources were specialized scientific articles ($\bar{x}=6,76$; 68%) and popular science articles ($\bar{x}=6,26$; 63%). At the same time social media ($\bar{x}=2,3$; 23%) and online forums were seen as the least reliable information sources ($\bar{x}=2,91$; 29%).

In spite of the acknowledged, by responders, significant difference in reliability and a content, medical knowledge was still gathered from various sources, including patient information websites (n=261; 85,57%), scientific articles (n=191; 62,62%) but also online forums (n=44; 14,43 %). According to answers given by study subjects, information given by medical personal was regarded more reliable than information obtained in general from internet sources. Difference was statistically significant (t=-16,57, p<0,000000001).

Keywords: Internet, medical knowledge, Web, reliability

Rozwój Internetu na przestrzeni ostatnich lat sprawił, że stał się on w zasadzie elementem codziennego funkcjonowania. Narzędzie to pełni ważną rolę m.in. w kontekście poszukiwania informacji. Badania własne, zrealizowane w I kwartale 2019 r. wśród 305 użytkowników portalu społecznościowego Facebook wskazują, że 33,44 % ankietowanych poszukiwało informacji medycznych często lub bardzo często, a 38,03 % od czasu do czasu. Jako najczęstszy powód poszukiwania informacji respondenci wskazywali łatwość dostępu (n=239; 78,36 %).

Za najbardziej wiarygodne źródło wiedzy medycznej respondenci uznawali artykuły specjalistyczne ($\bar{x}=6,76$; 68%) oraz artykuły popularno-naukowe ($\bar{x}=6,26$; 63%). Za najmniej wiarygodną uznawano wiedzę pozyskiwaną z portali społecznościowych ($\bar{x}=2,3$; 23%) oraz z forów internetowych ($\bar{x}=2,91$; 29%).

Pomimo znacznego zróżnicowania, pod względem oceny wartości merytorycznej pozyskiwanych informacji, ankietowani poszukiwali wiedzy medycznej w różnych źródłach, począwszy od stron dla pacjentów (n=261; 85,57%) i artykułów specjalistycznych (n=191; 62,62%), a kończąc na portalach społecznościowych (n=44; 14,43 %). Informacje pozyskiwane od personelu medycznego, respondenci uznawali za bardziej wiarygodne w sposób istotny statystycznie niż informacje pochodzące z internetowych źródeł wiedzy razem wziętych (t=-16,57, p<0,000000001).

Słowa kluczowe: internet, wiedza medyczna, sieć, wiarygodność

Sesja 4. Varia

Session 4. Varia

***Borrelia miyamotoi* - an emerging risk for human health**

Borrelia miyamotoi – nowe zagrożenie dla zdrowia człowieka

Katarzyna Kubiak¹, Małgorzata Dmityryjuk², Magdalena Szczotko², Hanna Szymańska¹,
Ewa Dzika¹

¹Department of Medical Biology, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland; katarzyna.kubiak@uwm.edu.pl

²Department of Biochemistry, Faculty of Biology and Biotechnology, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland;

With advanced methods of molecular biology, new tick-borne microorganism species and their genetic variants with confirmed or potential pathogenicity for humans are still being identified.

One of the emerging *Ixodes*-borne diseases in the northern part of the world is *Borrelia miyamotoi* disease (BMD), caused by spirochete from the relapsing fever (RF) group of *Borrelia*. Since 1994, when *B. miyamotoi* was first isolated from ticks in Japan, it was considered to be a non-pathogenic endosymbiont. However, since 2011 many symptomatic *B. miyamotoi* infections in humans have been noted in Asia, North America and Europe.

In Europe, *B. miyamotoi* infection has been noted in both immunocompetent and immunocompromised patients. The most common clinical manifestation of BMD are several episodes of fever (~40°C) with flu-like symptoms (chills, headaches, muscle and joint aches and general fatigue). Several rare symptoms such as thrombocytopenia, monocytosis, cerebrospinal fluid pleocytosis or symptoms related to the central nervous system have been diagnosed.

BMD should be considered in the diagnosis of patients after tick bites, particularly with meningoencephalitis, without anti-*Borrelia* antibodies in CSF. Currently, since there is no specific, reliable serological marker, serodiagnostics should be combined with molecular methods (such as different types of PCR) for a correct diagnosis.

Keywords: *Borrelia miyamotoi*, *Borrelia miyamotoi* disease (BMD); BMD symptoms

Dzięki zaawansowanym metodom biologii molekularnej wciąż identyfikuje się nowe gatunki mikroorganizmów przenoszonych przez kleszcze i ich warianty genetyczne o potwierdzonej lub potencjalnej chorobotwórczości dla ludzi.

Jedną z pojawiających się chorób przenoszonych przez kleszcze z rodzaju *Ixodes* w północnych regionach świata jest choroba *Borrelia miyamotoi* (BMD), wywołwana przez krętki *Borrelia* z grupy nawracających gorączek (RF). Od 1994 roku, kiedy po raz pierwszy wyizolowano *B. miyamotoi* z kleszczy w Japonii, gatunek ten uznawany był za niepatogenny endosymbiont kleszczy. Jednak od 2011 roku w Azji, Ameryce Północnej i Europie odnotowano wiele objawowych zakażeń *B. miyamotoi* u ludzi.

W Europie zakażenie *B. miyamotoi* odnotowano zarówno u pacjentów z prawidłową odpornością, jak i z obniżoną odpornością. Najczęstszym klinicznym objawem BMD jest kilka epizodów gorączki (~40°C) z objawami grypopodobnymi (dreszcze, bóle głowy, bóle mięśni i stawów oraz ogólne zmęczenie). Zdiagnozowano kilka rzadkich objawów, takich jak trombocytopenia, monocytoza, pleocytoza płynu mózgowo-rdzeniowego lub objawy związane z ośrodkowym układem nerwowym.

BMD należy brać pod uwagę w diagnostyce pacjentów po ukłuciu kleszcza, zwłaszcza z zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych, bez przeciwciał przeciwko *Borrelia* w płynie mózgowo-rdzeniowym. Obecnie, ze względu na brak wiarygodnego markera serologicznego, w celu prawidłowej diagnozy należy połączyć serodiagnostykę z metodami molekularnymi (takimi jak różne typy PCR).

Słowa kluczowe: *Borrelia miyamotoi*, choroba *Borrelia miyamotoi* (BMD); objawy

Case report of swimmer's itch caused by *Trichobilharzia* spp. in north-east Poland

Przypadek świądu pływaków wywołany przez *Trichobilharzia* spp. w północno-wschodniej Polsce

Joanna Korycińska¹, Ewa Dzika¹

¹Department of Medical Biology, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland, e-mail: joanna.korycinska@uwm.edu.pl

Swimmer's itch or human cercarial dermatitis (HCD) is an inflammatory skin reaction caused by an allergic reaction to cercariae of bird schistosomes, for which human is an accidental host. It frequently presents with itchy erythematous papules, which cover the water-exposed areas within 24 hours. Members of the genus *Trichobilharzia* are the most common agents of HCD in Europe. In our study two cases of human cercarial dermatitis were analysed, both of them reported in people swimming in Lake Pluszne. A sample of 397 snails was collected at swimming sites there. Positive samples were selected by amplification of Internal Transcribed Spacers (ITS) gene region. Sequence analysis confirmed that they were homology with European isolates of *Trichobilharzia szidati*. The study demonstrates there is a rationale for conducting screening studies in the regions of high recreational potential.

Keywords: swimmer's itch, bird schistosomes, *Lymnaea stagnalis*, Poland

Świąd pływaków to zapalenie skóry wywołane przez reakcję alergiczną na cerkarie ptasich schistosom, dla których człowiek jest żywicielem przypadkowym. Choroba często objawia się swędzącymi rumieniowo-grudkowymi zmianami, które pojawiają się w ciągu 24 godzin od momentu kontaktu z wodą. Gatunki należące do rodzaju *Trichobilharzia* najczęściej wywołują cerkariowe zapalenie skóry w Europie. W naszych badaniach zostały przeanalizowane dwa przypadki świądu pływaków, które odnotowano w jeziorze Pluszne. Z czterech miejsc kąpieliskowych łącznie zebrano 397 ślimaków. Wszystkie dodatnie próby wyselekcjonowano na podstawie amplifikacji regionu ITS. Analiza sekwencji potwierdziła homologię z europejskimi izolatami *Trichobilharzia szidati*. Bazując na własnych obserwacjach i doniesieniach naukowych zasadnym jest włączenie badań monitoringowych w rejonach o dużym potencjale rekreacyjnym.

Słowa kluczowe: świąd pływaków, przywry ptasie, *Lymnaea stagnalis*, Polska

Influence of proton pump inhibitors (PPI) and histamine receptor 2 antagonists on *Blastocystis* ST3 and selected microorganisms of intestinal microbiota *in vitro*

Wpływ inhibitorów pompy protonowej (IPP) i antagonistów receptorów histaminowych typu 2 (H2) na *Blastocystis* ST3 oraz wybrane mikroorganizmy mikrobioty jelitowej - badania *in vitro*

Małgorzata Lepczyńska¹, Ewa Dzika¹, Wenchieh Chen², Chien-Yu Lu^{3,4}

¹Department of Medical Biology, Collegium Medicum, School of Public Health, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland; e-mail: malgorzata.lepczynska@uwm.edu.pl

²Department of Dermatology and Allergy, Technical University of Munich, Munich, Germany

³Division of Gastroenterology, Department of Internal Medicine, Kaohsiung Medical University Hospital, Kaohsiung, Taiwan

⁴Department of Internal Medicine, Faculty of Medicine, College of Medicine, Kaohsiung Medical University, Kaohsiung, Taiwan

Introduction: Proton pump inhibitors (PPIs) and histamine receptor 2 (H2) antagonists are commonly prescribed medications. Association between PPIs and alteration of the gut microbiota has been reported. *Blastocystis*, the most common intestinal protozoan worldwide, occurs in both healthy and symptomatic people with gastrointestinal or cutaneous disorders, with controversial pathogenicity. The current study was aimed to investigate the influence of PPIs and H2 blockers on the proliferation of selected intestinal bacteria, fungi and protozoa.

Methods: Cultures of *Lactobacillus rhamnosus*, *Escherichia coli*, *Enterococcus faecium*, *Candida albicans* and *Blastocystis* ST3 were treated with different concentrations of respective medications *in vitro*, and the numbers of microorganisms were quantified and compared.

Results: Pantoprazole and esomeprazole exerted a significant inhibition on *Blastocystis* and *C. albicans*, especially at higher concentrations, which were even more effective than metronidazole. On the other hand, treatment with pantoprazole caused an increase in proliferation of *L. rhamnosus* and *E. coli*. There was no influence of H2 blockers on the examined microorganisms.

Discussion: PPIs, such as pantoprazole, can be a potential treatment in the prophylaxis or eradication of *Blastocystis* and *C. albicans*.

Keywords: *Blastocystis*, *Candida albicans*, gut microbiota, histamine receptor 2 antagonists, proton pump inhibitors

Wstęp: Inhibitory pompy protonowej (IPP) i antagoniści receptorów histaminowych typu 2 (blokerzy H2) są najczęściej przepisywanymi lekami. W literaturze sugeruje się powiązanie IPP ze zmianami składu gatunkowego jak i liczebności mikrobioty jelitowej. *Blastocystis* jest najczęściej występującym pierwotniakiem jelitowym, który kolonizuje jelita zarówno osób zdrowych jak i z dolegliwościami żołądkowo-jelitowymi oraz skórными. Stąd też określenie jego patogeniczności jest kwestią sporną. Niniejsze badania miały na celu prześledzenie wpływu IPP i blokerów H2 na proliferację wybranych bakterii, grzybów oraz pierwotniaków jelitowych.

Metody: Do hodowli *Lactobacillus rhamnosus*, *Escherichia coli*, *Enterococcus faecium*, *Candida albicans* i podtypu 3 *Blastocystis* (ST3) dodawano różne stężenia leków z grupy IPP i blokerów H2. Po inkubacji zliczano liczbę komórek mikroorganizmów oraz porównywano ją z próbami kontrolnymi.

Wyniki: Pantoprazol i esomeprazol wykazały większy wpływ na hamowanie proliferacji *Blastocystis* i *C. albicans* niż metronidazol, zwłaszcza ich wyższe stężenia. Dodatkowo, pantoprazol wywołał

intensywniejszy wzrost namnażania się komórek *L. rhamnosus* i *E. coli*. Blokery H2 w żaden sposób nie wpłynęły na badane mikroorganizmy.

Dyskusja: IPP, jak pantoprazol, mogą być stosowane w leczeniu lub profilaktyce przeciw zarażeniom *Blastocystis* i *C. albicans*.

Słowa kluczowe: *Blastocystis*, *Candida albicans*, microbiota jelitowa, antagoniści receptorów histaminowych typu 2, inhibitory pompy protonowej